

Algemeen

Elke eerste zondag van de maand gaat deze Nieuwsbrief naar een groot aantal griffiers, adjunct-griffiers en andere medewerkers in en om raadsgriffies.

Doelstelling is om “iets juridisch” dat mij afgelopen maand het meest is opgevallen met de lezers te delen, en er waar mogelijk leermomenten uit te halen.

Dit alles om zoveel mogelijk gemeenteraden support te bieden bij het juridisch optimaliseren van hun besluitvormingsprocessen.

Thema voor deze Nieuwsbrief is: niet toegelaten tot de raad, en dan...

Vereisten raadslidmaatschap

Voor het raadslidmaatschap stelt artikel 10 Gemeentewet drie eisen: ingezetenschap van de gemeente, de leeftijd van 18 jaar hebben bereikt en niet uitgesloten zijn van het kiesrecht.

Hoe laag kan een drempel zijn!

Vorming nieuwe gemeenteraad: 23 maart will be the day

Na de gemeenteraadsverkiezingen van 21 maart aanstaande (jawel: volgende maand!) breken voor de afdeling Burgerzaken en de griffier drukke tijden aan. De een (Burgerzaken) regelt de afwikkeling van de verkiezingen.

De ander (griffier) neemt a.h.w. de resultaten ervan in ontvangst.

Want: nadat op 23 maart de uitslag van de verkiezingen is vastgesteld, is in beginsel duidelijk met wie de griffier de komende vier jaar gaat samenwerken.

Als degenen die tot raadslid zijn benoemd hun benoeming hebben aanvaard, wacht elk van hen een raadszetel. Mits...zij tot de raad worden toegelaten.

De kiezer kiest, de raad beslist: wie wordt (niet) toegelaten?

De laatste stap in het verkiezingsproces is gelegen in het toelaten tot de raad van hen die hun benoeming tot raadslid hebben aanvaard. Dit is tevens zo'n beetje de laatste officiële handeling van de zittende gemeenteraad.

Artikel V4 lid 1 Kieswet draagt de gemeenteraad op:

(1) de geloofsbrieven onverwijld te onderzoeken, en daarna:

(2) te beslissen of de benoemde als lid van de raad wordt toegelaten.

Daarbij moet de gemeenteraad nagaan of aan de 3 vereisten als genoemd in artikel 10 Gemeentewet wordt voldaan.

Ook moet de raad nagaan of de benoemde geen onverenigbare betrekkingen als genoemd in artikel 13 Gemeentewet vervult.

Als deze 4 vragen voor de benoemde positief uitpakken, kan de raad niet anders beslissen dat de betrokkene tot de raad toelaten.

Kipsimpel. Zou je zeggen.

Maar toch.

De raad besluit inzake toelating: wat zijn de opties?

We gaan volgende maand zien dat er gemeenteraden zijn die tot het besluit komen om een benoemde niet tot de raad toe te laten.

Het kan zijn dat de gemeenteraad tot het oordeel komt dat niet wordt voldaan aan een of meer vereisten. Maar ook zal het kunnen gebeuren dat de raad een benoemde niet toelaat, ook al voldoet betrokkene aan de eisen.

Punt van aandacht is dat de raad tot zijn besluit inzake (niet-)toelating komt via het systeem van besluitvorming zoals neergelegd in artikel 32 van de Gemeentewet.

Dit systeem komt erop neer dat er een besluit is als niemand stemming vraagt. Dan wordt iemand conform voorstel van de commissie onderzoek geloofsbrieven tot de raad toegelaten.

Als echter een raadslid wil dat er wordt gestemd, moet er hoofdelijk worden gestemd. En dan zal elk raadslid "voor" of "tegen" toelaten tot de raad moeten stemmen. Zonder uitleg, zonder toelichting, zonder motivering.

Wanneer de volstreekte meerderheid van de uitgebrachte stemmen "voor" is, is betrokkene tot de raad toegelaten.

Als echter de volstreekte meerderheid "tegen" heeft gestemd, is betrokkene niet tot de raad toegelaten. Zonder uitleg, zonder toelichting, zonder motivering.

En ligt vraag op tafel: wat nu?

De raad laat niet toe. Wat dan?

Voorheen d.w.z. tot 7 maart 2002, was er voor dit soort situaties een spoedprocedure bij de Raad van State. Na een zeer korte beroepstermijn gaf de Raad van State snel een uitspraak.

Deze werd gegeven voordat de installatie van de nieuw gekozen raad plaatsvond.

Met de invoering van het dualisme heeft de wetgever deze spoedprocedure naar de eeuwige jachtvelden gestuurd. Met als gevolg dat er geen bestuursrechtelijke rechtsbescherming meer is tegen een raadsbesluit inhoudende niet-toelaten tot de raad.

De betrokken persoon kan wel bij een rechter terecht, maar dat vergt een investering.

De zogeheten "restrechter" in de wereld van het publiekrecht is (nog steeds) de burgerlijke rechter. Die komt om de hoek kijken als er geen andere vorm van rechtsbescherming is.

De betrokken persoon heeft de mogelijkheid om een civielrechtelijk kort geding te starten. Met als doel dat de kort-gedingrechter de raad opdraagt om betrokkene alsnog tot de raad toe te laten, op straffe van het betalen van een dwangsom.

Dit klinkt aardig, maar betrokkene moet hiervoor wel een advocaat inschakelen. Dus diep in de beurs tasten. Niet iedereen zal zich dit kunnen veroorloven.

De advocaat van de raad wordt door de gemeente betaald.

Feitelijk komt dit er dus op neer, dat de gemeenteraad oppermachtig is bij het al dan niet toelaten tot de raad van een benoemde.

Laat de raad zich hiervan bewust zijn! Laat de raad geen ander motief dan het "100% zeker niet voldoen aan de wettelijke eisen" hanteren om iemand niet tot de raad toe te laten.

Immers: de raad gaat niet over zijn eigen samenstelling. Daar hebben we de kiezer voor.